

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 21.5.2012 г.
COM(2012) 226 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Национални стратегии за интегриране на ромите: първа стъпка в прилагането на
Рамката на ЕС**

{SWD(2012) 133 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Национални стратегии за интегриране на ромите: първа стъпка в прилагането на Рамката на ЕС

1. ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години положението на ромите¹ постепенно застана във фокуса на политическото внимание в Европа. Ромите — които са най-голямото малцинство в Европа, наброяващо между 10 и 12 милиона души — много често са жертви на расизъм, дискриминация и социално изключване и живеят в огромна бедност без достъп до здравни грижи и прилични жилища. Много ромски жени и деца са жертви на насилие, експлоатация и трафик на хора², включително в рамките на собствените си общности. Вместо да посещават училище, много ромски деца са на улицата. Недостатъчното образователно равнище и дискриминацията на трудовия пазар доведоха до високи нива на безработица и бездействие сред ромите или до това те да заемат нискокачествени, изискващи ниска квалификация и нископлатени работни места. Това е причина за неоползотворяването на потенциал, заради което задачата да се осигури икономически растеж става още по-трудна³. Следователно по-добрата интеграция на ромите представлява както нравствен, така и икономически императив, който освен това ще изисква промяна в начина на мислене на по-голямата част от хората, както и на членовете на ромските общности.

Държавите членки носят главната отговорност и разполагат с правомощията да променят положението на маргинализираните общности и затова действията в подкрепа на ромите са преди всичко в техни ръце. За да ги подкрепи в решаването на тези проблеми, ЕС е предоставил широк набор от правни, политически и финансови инструменти. Въпреки че конкретните обстоятелства, нужди и необходими решения се различават значително в отделните европейски държави, споделените ценности свобода на движение и основни права, както и общите цели политическа стабилност, икономически просперитет, социално сближаване и солидарност между държавите членки

---

¹ Понятието „роми“ се употребява в настоящото съобщение, както и от редица международни организации и представители на ромски групи в Европа, за да означи редица различни групи (роми, синти, кале, цигани, романичели, бояши, ашкали, гюпти, йениш, дом, лом), и включва също така „пътуващите хора“ (travellers), без да се отричат особеностите и разнообразието, характеризиращи начина на живот и положението на тези групи.

² Оценка на Европол на заплахата от организираната престъпност, 2011 г. (Europol Organised Crime Threat Assessment 2011), стр. 26.

³ „Икономическата цена на изключването на ромите“ („Economic costs of Roma exclusion“), Световната банка, април 2010 г.
http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final.pdf

изискват ЕС да играе роля в политиките за интегриране на ромите. Освен това нерешените проблеми по отношение на пълното интегриране на ромите — граждани на ЕС, в обществата, в които живеят, има пряко отражение върху взаимоотношенията в по-общ план с трети държави, например що се отнася до визовите изисквания, които някои от тези държави са приложили спрямо гражданите на определени държави членки⁴.

Ето защо на 5 април 2011 г. Европейската комисия прие Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.⁵, с която държавите членки се призовават да изработят или преработят националните си стратегии за интегриране на ромите⁶, за да работят по-ефективно за справяне с предизвикателствата, свързани с приобщаването на ромите, с цел осезаемо подобряване на положението до края на това десетилетие. Одобряването на Рамката от държавните и правителствените ръководители на държавите — членки на ЕС⁷, бе знак, че въпреки икономическата и финансовата криза приобщаването на ромите се превръща във важен приоритет за всички държави членки.

Целта на Рамката на ЕС е да помогне на държавите членки осезаемо да подобрят положението на ромите, като осъществят промяна в подхода към тяхното приобщаване. Основаната на раса или етнически произход дискриминация в образованието, заетостта, здравеопазването и жилищното настаняване, както и в други области вече е забранена от законодателството на ЕС, но законодателните мерки не са достатъчни: държавите членки трябва да разработят и приложат интегриран и устойчив подход, който съчетава усилията в различни области, сред които образованието, трудовата заетост, здравеопазването и жилищното настаняване.

С Рамката на ЕС въпросът за приобщаването на ромите за пръв път се разглежда на равнище ЕС и ясно се свързва със стратегията „Европа 2020“⁸. Продължаващата икономическа и социална маргинализация на ромите е от пряко значение за стратегията. Три от петте водещи цели на стратегията „Европа 2020“ са пряко свързани със заложените в Рамката на ЕС цели, отнасящи се до приобщаването на ромите: борбата с бедността и социалното изключване, повишаването на равнищата на заетост и намаляването на броя на преждевременно напускащите училище, като същевременно се увеличи броят

---

⁴ Вж. например безпокойството, изразено от Канада в резултат от растящия брой молби за убежище, подадени от граждани на определени държави членки.

⁵ Съобщение „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“, COM(2011)173 от 5 април 2011 г. В Становището на Европейския икономически и социален комитет относно „Засилване на социалната самостоятелност и интеграция на ромите в Европа“, CESE 998/2011 от 16 юни 2011 г. и Становището на Комитета на регионите относно „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“, CdR 247/2011 от 14 декември 2011 г. се заявява силна подкрепа за Рамката на ЕС.

⁶ В настоящото съобщение понятието „стратегия“ следва да се разбира като обхващащо както интегрираните набори от мерки в съответните области на политиката, така и стратегиите.

⁷ Заключение на Европейския съвет (EUCO 23/11) от 23—24 юни 2011 г. въз основа на Заключениета на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси относно „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“, 10665/11 от 19 май 2011 г.

⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/index_bg.htm

на завършващите висше образование. За държавите членки с по-многочислено ромско население отбелязването на достатъчен напредък по постигане на целите на стратегията „Европа 2020“, касаещи трудовата заетост, социалното приобщаване и образованието, ще изисква изричното и бързо предприемане на действия по отношение на положението на ромите.

Средствата на ЕС (по-специално структурните фондове) биха могли да бъдат мощен инструмент за подобряване на социално-икономическото положение на групите в неравностойно положение като ромите, но ромските общности в неравностойно положение се ползват от прекалено малка част от средствата в размер на 26,5 млрд. EUR, отпуснати на държавите членки в подкрепа на усилията им в областта на социалното приобщаване за периода 2007—2013 г.

Европейската комисия се ангажира да оцени националните стратегии за интегриране на ромите и да докладва пред Европейския парламент и Съвета, което е целта на настоящото съобщение. В своята оценка Комисията взема под внимание и широкия принос на гражданското общество и други заинтересовани страни, както и приноса в рамките на състоялата се на 22 март 2012 г. в Брюксел извънредна среща на Европейската платформа за приобщаване на ромите.

Приемането на национални стратегии за интегриране на ромите ще допринесе за осъществяването на реална положителна промяна в живота на ромското население. В следващата фаза усилията трябва да се съсредоточат върху изпълнението на стратегиите въз основа на планове за действие, съдържащи конкретни мерки, съответстващи на целите за приобщаване на ромите, които да са подкрепени с ясен график и съответното финансиране.

2. ОЦЕНКА НА НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ

До март 2012 г. всички държави членки представиха отделна национална стратегия за интегриране на ромите или съответен набор от мерки в рамките на по-общите си политики за социално приобщаване. Някои от тях избраха да преразгледат вече съществуващите си стратегии с оглед на Рамката на ЕС, докато други изработиха за пръв път свои национални стратегии. Националните стратегии се различават в зависимост от числеността на ромското население и предизвикателствата, за които държавите членки трябва да намерят решение⁹.

Оценката на Комисията се съсредоточава върху оценяването на подходите на държавите членки към четирите ключови области — образование, трудова заетост, здравеопазване и жилищно настаняване, както и върху начините, по които се подхожда към структурните изисквания (сътрудничество с гражданското общество, с регионалните и местните органи, наблюдение, борба с дискриминацията и създаване на национално звено за контакт) и към въпросите, свързани с финансирането. Във всеки раздел в обобщаваща таблица се посочват държавите членки, които предлагат да въведат конкретни мерки

---

⁹ Малта не прие национална стратегия за интегриране на ромите, тъй като на територията ѝ не живее многочислено ромско население.

съгласно изискванията на Рамката на ЕС¹⁰. Държавите членки, които не фигурират в таблиците, не са посочили такива мерки и трябва да разгледат тези конкретни въпроси, ако те засягат тяхното ромско население.

Въз основа на оценката във всеки раздел е включен набор от препоръки по отношение на политиката, в който се посочват приоритети, по които държавите членки, в зависимост от специфичните за тях обстоятелства, следва да предприемат допълнителни действия, за да изпълнят своите задължения. Тези препоръки по отношение на политиката трябва да бъдат интегрирани в цялостната рамка за борба с бедността и изключването.

2.1. Четирите ключови области

a) Образование

Целта на ЕС е да гарантира, че всички ромски деца завършват поне начално училище и имат достъп до качествено образование¹¹.

Всички държави членки отчитат важността на образованието и повечето от тях са набелязали цели, които като цяло надхвърлят заложеното в Рамката на ЕС минимално изискване за завършване на начално образование, като обхващат по-широк спектър от образователни степени — предучилищно образование¹², средно и дори висше образование.

В съответствие с националното законодателство всички деца в училищна възраст в ЕС трябва да посещават училище. Въпреки това според проучване, проведено неотдавна от Агенцията за основните права, най-малко 10 % от ромските деца на възраст между 7 и 15 години в редица държави членки не посещават училище¹³. Тъй като училището представлява първа стъпка в усвояването на основни умения, държавите членки трябва да се стремят да увеличат броя на посещаващите училище. По-конкретно, за да увеличат броя

---

¹⁰ В обобщаващите таблици за четирите области на политиката системно се разглеждат две групи въпроси: **цели**, т.е. дали стратегиите подкрепят набелязаната в Рамката на ЕС обща цел на ЕС в съответната област и дали в тях се определят конкретни, точно определени и измерими цели; и **мерки** (както мерки, насочени към обществото като цяло, така и мерки, насочени конкретно към ромите).

¹¹ Целите на ЕС във връзка с интегрирането на ромите бяха изложени в Съобщението „Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.“, COM(2011)173 от 5 април 2011 г.

¹² „Предотвратяване на социалното изключване чрез стратегията „Европа 2020“ — развитието в ранна детска възраст и приобщаването на ромските семейства“ („Preventing Social Exclusion through the Europe 2020 strategy - Early Childhood Development and the Inclusion of Roma Families“) — официален доклад на Европейската платформа за приобщаване на ромите, изготвен по време на белгийското председателство от УНИЦЕФ и Европейската социална обсерватория в сътрудничество с Белгийската федерална служба за планиране за социална интеграция, 2011 г; <http://www.ecdgroup.com/pdfs/Preventing-Social-Exclusion.pdf>.

¹³ Според проучването най-малко 10 % от ромските деца на възраст 7—15 години в Гърция, Румъния, България, Италия и Франция не ходят на училище: те или все още посещават заведение за предучилищно образование, или още не са част от системата на образованието, пропуснали са учебната година, прекъснали са училище изцяло или вече работят. Техният дял е най-висок в Гърция, където над 35 % от ромските деца не ходят на училище („Положението на ромите в 11 държави — членки на ЕС. Кратък обзор на резултатите от проучването“ („The situation of Roma in 11 EU Member States; Survey results at a glance“), Агенция за основните права, Световна банка, Програма на ООН за развитие, 2012 г.)

на децата, завършили начално училище, държавите членки следва да увеличат записването в заведения за образование и грижи в ранна детска възраст, да подобрят обучението на учителите и медиаторите, както и да подсилят приобщаването на ромските ученици в общата училищната система.

В няколко държави членки се планират мерки за намаляване на броя на напускащите училище в средното образование, докато някои държави членки предвиждат увеличаване на участието на ромски студенти във висшето образование.

Мерки за повишаване на образователното равнище на децата

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане ¹⁴
Подкрепа за общата цел	BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, IT, CY, LV, LT, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, UK
Конкретни цели за намаляване на разликите по отношение на образованието	BE, BG, CZ, EL, ES, IT, CY, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, UK
Разширяване на достъпа до качествено образование и грижи в ранна детска възраст	CZ, EL, ES, IT, CY, LV, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI
Мерки, с които да се гарантира, че ромските деца завършват поне начално училище	BE, BG, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, LV, LU, HU, NL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
Намаляване на броя на преждевременно напускащите средното училище	BG, CZ, IE, EL, ES, FR, IT, HU, AT, PL, PT, RO, SK, FI, UK
Увеличаване на броя на завършващите висше образование	CZ, ES, IT, HU, PT, FI
Мерки за предотвратяване на сегрегацията	CZ, EL, ES, HU, PL, RO, SK
Подкрепящи мерки	BE, CZ, EE, IE, ES, IT, CY, LV, LT, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Няколко държави членки осигуряват допълнителни подкрепящи мерки, като например преподавателски и учебни програми на ромски език, помощни учебни програми, например извънкласна помощ или учебни занятия за предоставяне на втори шанс, образование за родителите, включително посредничество, както и повишаване на информираността относно значението на образованието.

Примери за действия, способстващи за приобщаването на ромите в системата на образованието

¹⁴ Държавите членки се включват в таблиците, ако в съответните им стратегии се споменава посоченият в таблицата вид мерки.

Като същевременно ангажира асистенти и медиатори, които са роми, **Словения** се стреми да включи ромските деца в образователния процес възможно най-рано (в предучилищното образование). С по-качествена подготовката на преподавателите и повече помощни мрежи за обучение ще е налице значително подобрене по отношение на дяла на ромските деца, завършващи общо образование (в Люблина средно 54,3 % в средното образование в сравнение с 18,7 % сред ромите). Освен това се обръща внимание на популяризирането на ромската култура и наследство.

Испания въвежда нови програми за медиация, за да спомогне за намаляването на броя на преждевременно напускащите училище и на често отсъстващите (в началното образование целта е техният дял да се намали от сегашните 22,5 % на 15 % до 2015 г. и на 10 % до 2020 г.)

Моделът „Каухайоки“ във **Финландия** се основава на участието на трима преподаватели от ромски произход. Предучилищен педагог осигурява помощ за децата и семействата, участващи в програми за образование в ранна детска възраст, асистент за децата със специални потребности осигурява помощ за учениците в общообразователното училище, а служител, занимаващ се с индивидуални случаи, подкрепя младите хора по отношение на по-нататъшното им образование и намирането на работа.

Освен това в голям брой документи се споменава подкрепа за ромската култура и история в рамките на общите учебни програми. Като цяло в повечето стратегии се подчертава, че за борбата със стереотипите е необходимо по-добро разбиране на културата.

Като част от един интегриран подход държавите членки следва приоритетно да предприемат следните действия в областта на образованието:

- да премахнат сегрегацията в училищата и неправилното използване на системата за образование на ученици със специални потребности;
- да наложат спазването в пълна степен на изискването за задължително образование и да насърчат професионалното образование;
- да увеличат записването в заведения за образование и грижи в ранна детска възраст;
- да подобрят обучението на преподавателите и медиацията в училищата;
- да повишат осведомеността на родителите относно значението на образованието.

б) *Трудова заетост*

Целта на ЕС е да се намали разликата в трудовата заетост между ромите и останалата част от населението¹⁵.

Всички държави членки отчитат нуждата от намаляване на разликата в трудовата заетост между ромите и останалата част от населението. За да се

¹⁵

В повечето държави членки броят на ромите, твърдящи, че са безработни, е поне два пъти по-висок от съответния брой на запитаните, които не са роми. В Италия, Чешката република и Словакия броят на ромите, заявили, че са безработни, е до четири или дори пет пъти по-висок от броя на определилите се като безработни, които не са роми („Положението на ромите в 11 държави — членки на ЕС. Кратък обзор на резултатите от проучването.“ Агенция за основните права, Световна банка, Програма на ООН за развитие, 2012 г.)

постигне това, възприемането на интегриран подход трябва да се насърчи във всички държави членки, и особено в държавите членки, в които ромското население е по-многочислено или тази разлика е по-значителна. В допълнение, активните политики за приобщаване¹⁶ също трябва да достигнат до ромите. Освен това, за да постигнат видими резултати, държавите членки трябва да очертаят своите цели, като използват измерими целеви стойности, подкрепени с ясни отправни данни, за да може да се следи постигнатият напредък.

Особено в държавите членки с по-многочислено ромско население това население живее предимно в селските райони. В стратегиите на тези държави членки тази географска съсредоточеност следва да се вземе под внимание, като се идентифицират подходящи дейности (както в сектора на селското стопанство, така и в други сектори), в които ромите могат да вземат участие, с което да се осигурят реални възможности за трудова заетост за тях.

Мерки за увеличаване на участието на пазара на труда

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Подкрепа за общата цел	Всички държави членки
Конкретни цели за намаляване на разликата в трудовата заетост	BG, CZ, EL, ES, FR, HU, PL, PT, RO, SI, SK, FI
Общи мерки съгласно принципа на равно третиране, насочени към намаляване на разликата в трудовата заетост	DK, DE, EE, IE, FR, CY, LV, LU, NL, AT, PL, SE
Допълнителни или специални мерки, насочени към ромите ¹⁷	BG, CZ, IE, ES, HU, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE
Достъп до микрокредитиране	IE, EL, ES, FR, IT, HU, PT, RO, SK, FI
Държавни служители в публичния сектор	IE
Персонализирани услуги	IE, IT, HU, PT, RO, FI, SE
Интегриран подход	BG, CZ, ES, HU, SI, SK, FI, UK

Само някои държави членки са предприели действия във връзка с предложени в Рамката на ЕС мерки, като например осигуряването на достъп до микрокредитиране, назначаването на квалифицирани държавни служители в публичния сектор и предоставянето на персонализирани услуги и посредничество. Няколко държави членки предвиждат други специални мерки, за да гарантират недискриминационен достъп за ромите до пазара на труда, сред които например професионално обучение и обучение в процеса на работа или улесняване на достъпа до грижи за децата. Няколко държави членки също така планират мерки в допълнение към мерките, предложени в Рамката на ЕС.

¹⁶ Препоръка 2008/867/ЕО на Комисията относно активното приобщаване на лицата, изключени от пазара на труда (ОВ L 307/11 от 18.11.2008 г.)

¹⁷ Целта на специалните мерки е да се осигури недискриминационен достъп на ромите до пазара на труда. Сред тях са например професионалното обучение и обучението в процеса на работа, посредничеството, улесняването на достъпа до грижи за децата и т.н.

Примери за действия, способстващи за приобщаването на ромите на пазара на труда

Испания цели да увеличи равнището на заетост сред ромското население от 44 % (2011 г.) на 50 % през 2015 г. и 60 % през 2020 г., като определя конкретна цел за заетостта сред ромските жени. Чрез програмите ще се поощри придобиването на необходими умения и същевременно ще се улесни достъпът до обичайните програми за обучение с цел намиране на работа.

Австрия насърчава достъпа до пазара на труда за млади роми от австрийски и имигрантски общности посредством подобрения проект „Thara“, който включва дейности в общността, осигуряване на индивидуална подготовка чрез наставник и обучение. Предходният проект „Thara“ (2011—2012 г.) бе съсредоточен върху достъпа до трудова заетост на ромите — граждани на Австрия, и на ромите имигранти, като в него участваха 107 роми и 65 участници от публичната администрация и гражданското общество. Въз основа на изводите от предходния проект настоящият проект е насочен по-конкретно към интегрирането на пазара на труда, включително подпомагането на самостоятелната трудова заетост.

България цели да повиши дяла на трудово зетите роми до 2015 г., главно с подкрепа от Европейския социален фонд, посредством организирането на курсове за обучение за над 28 000 безработни и работещи роми, за да повиши шансовете им за намиране на работа и да подобри тяхната квалификация, както и посредством обучаването на 1 500 души в областите мениджмънт и предприемачество.

Увеличаването на участието на ромите на пазара на труда в държавите членки с многочислено ромско население ще донесе ясни икономически ползи, особено в период на икономически трудности.

Като част от един интегриран подход държавите членки следва приоритетно да предприемат следните действия в областта на трудовата заетост:

- да предоставят съобразено с индивидуалните потребности съдействие при търсенето на работа и услуги в областта на заетостта;
- да осигурят подкрепа за преходни програми за обществено строителство, съчетани с образователни мерки, както и за социални предприятия, които наемат на работа роми или предоставят специални услуги за ромското население;
- да подкрепят придобиването на първоначален професионален опит и на обучение в процеса на работа;
- да премахнат пречките, в това число дискриминацията, пред (повторното) навлизане на трудовия пазар, особено по отношение на жените;
- да осигурят по-силна подкрепа за самостоятелната трудова заетост и предприемачеството.

в) *Здравеопазване*

Целта на ЕС е да се намали разликата в здравословното състояние между ромите и останалата част от населението.

Макар във всички държави членки здравеопазването да е общодостъпно, в действителност не всички роми имат достъп до тези услуги в същата степен като останалата част от населението. Повечето държави членки целят да подобрят достъпа на ромите до здравни грижи посредством специално

насочени към общностите им мерки и други методи. Някои държави членки включиха мерки за намаляване на разликите в здравословното състояние между ромите и неромското население, съдържащи редица действия с цел превенция, които надхвърлят обхвата на мерките, изложени в Рамката на ЕС. Само малък брой държави членки обаче са изработили всеобхватен подход за подобряване на здравословното състояние на ромите.

Няколко държави членки вече са въвели или обмислят въвеждането на програми, в рамките на които квалифицирани роми работят като медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване. Тези инициативи се приветстват. Въпреки това, за да окажат значително въздействие по отношение на разликата в здравословното състояние между ромите и останалата част от населението, подобни мерки трябва да бъдат допълнени с други действия.

Нуждата от системен, интегриран подход към въпросите, свързани със здравеопазването, бе определена за ключово предизвикателство. Той изисква координация между сектора на здравеопазването и други сфери — по-специално образованието, жилищното настаняване, трудовата заетост и борбата с дискриминацията.

Мерки за подобряване на здравните грижи

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Подкрепа за общата цел	BG, CZ, IE,, EL, ES, FR, IT, HU, RO, SI, SK, SE
Конкретни цели за намаляване на разликата в здравословното състояние	BG, CZ, IE, EL, ES, FR, IT, HU, RO, SI, SK
Общи мерки за намаляване на разликата в здравословното състояние, разчитащи на вече съществуващи структури	DK, DE, EE, FR, CY, LV, LU, NL, AT, PL, PT, SE
Достъп до качествено здравеопазване особено за децата и жените	EE, EL, ES, FR, IT, HU, PL, SK, SE
Допълнителни мерки ¹⁸	BE, BG, CZ, EE, ES, HU, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Няколко държави членки подчертават необходимостта да се постави акцент върху здравословното състояние на децата и жените¹⁹. Някои държави членки споменават колко важно е работещите в сферата на здравеопазването да бъдат обучени да работят с хора от друга социокултурна среда.

¹⁸ Тези мерки са насочени към превантивните грижи, като подобряване на равнищата на ваксинация сред ромите и провеждането на кампании за популяризиране на здравословния начин на живот, но също и към репродуктивното здраве (например предпазване от бременност сред младежите). Няколко държави членки споменават също така мерки за предотвратяване на прудубеденото отношение от страна на работещите в сферата на здравеопазването.

¹⁹ С акцент върху репродуктивното здраве и превантивните грижи, включително по-добрата имунизация.

Примери за действия, способстващи за приобщаването на ромите в здравеопазването

Унгария цели да обучи 2 000 ромски жени с помощта на Европейския социален фонд и да улесни придобиването на практически опит в социалните услуги, службите за осигуряване на благосъстоянието на децата и службите за закрила на детето, както и в работата като социални работници, предоставящи подкрепа за семействата, специалисти в областта на развитието на местните общности, специалисти, улесняващи намирането на работа, и здравни медиатори.

Ирландия предостави широк набор от здравни услуги конкретно за „пътуващите хора“ („travellers“), като например здравните екипи за „пътуващите хора“ и проектите за основни здравни грижи (включително здравни медиатори за „пътуващите хора“ и медицински сестри, предоставящи здравни грижи за техните общности). От 1994 г. насам някои жени от общностите на „пътуващите хора“ бяха обучени като здравни медиатори, работещи в рамките на дадена общност, за да развият предоставянето на основни здравни грижи въз основа на ценностите на общностите на „пътуващите хора“.

За да увеличи достъпа на ромите до услуги в общественото здравеопазване, до 2011 г. правителството на **Румъния** назначи около 450 здравни медиатори. Тяхната роля е да улесняват диалога между ромите и медицинските институции и медицинския персонал. Те осигуряват активна подкрепа за ромите при сдобиването с документи за самоличност, със здравни застраховки и при регистрирането в списъците на семейните лекари и осведомяват майките по редица здравни въпроси. Тъй като това се оказва положителна практика, една от целите, свързани с приобщаването на ромите, е увеличаването с 25 % на броя на здравните медиатори до 2020 г.

Въпреки това тези ангажименти трябва да бъдат заздравени посредством определянето на ясни срокове за тяхното изпълнение и набелязването на измерими цели, за да може да се проследи постигнатият напредък. Освен това много държави членки трябва по-ясно да определят размера на финансовите средства, предназначени за намаляване на разликите, съществуващи по отношение на здравословното състояние.

Като част от един интегриран подход държавите членки следва приоритетно да предприемат следните действия в областта на здравеопазването:

- да разширят обхвата на здравното и базисното социално осигуряване и услуги (в това число посредством разглеждане на въпроса за регистрацията в местните органи);
- да подобрят достъпа на ромите, както и на другите уязвими групи, до основни здравни услуги, услуги за спешна помощ и специализирани здравни услуги;
- да стартират кампании за повишаване на осведомеността по отношение на редовните медицински прегледи, предродилните и следродилните грижи, семейното планиране и имунизацията;
- да гарантират, че превантивните здравни мерки достигат до ромите, и най-вече до жените и децата;
- да подобрят условията на живот, като поставят акцент върху сегрегираните селища.

г) *Жилищно настаняване и основни услуги*

Целта на ЕС е да се намали разликата между дяла на ромите, имащи достъп до жилищно настаняване и комунално-битови услуги, и този на останалата част от населението.

Макар всички държави членки да са съгласни с необходимостта от подобряване на жилищните условия за много роми, малка част от тях предлагат конкретни мерки в рамките на интегриран подход за справяне със ситуацията. Независимите мерки, които не съставят част от всеобхватен подход към проблема с жилищното настаняване, включващ други придружаващи мерки в сферата на образованието, трудовата заетост и здравеопазването, може да не доведат до постигането на трайни резултати. Следователно държавите членки се насърчават да обмислят разширяването на обхвата на действията по отношение на жилищното настаняване, градоустройството и развитието на селските райони и интегрирането на тези действия в такива всеобхватни програми. Някои държави членки, особено тези със сравнително малочислено ромско население, разглеждат свързаните с жилищното настаняване предизвикателства, пред които ромите са изправени, в рамките на вече съществуващи структури. Няколко държави членки разглеждат въпроса с достъпа до жилища, включително социални жилища.

Мерки за подобряване на положението по отношение на жилищното настаняване

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Подкрепа за общата цел	Всички държави членки (с изключение на Литва)
Конкретни мерки за намаляване на разликите в достъпа до жилищно настаняване и комунално-битови услуги	Всички държави членки (с изключение на Литва)
Общи мерки въз основа на вече съществуващи структури	DK, DE, EE, LV, LU, NL, AT, SE
Достъп до жилища, включително социални жилища	BG, CZ, DK, DE, IE, ES, IT, CY, HU, AT, PT, SI, SK, SE,
Разглеждане на нуждите на общностите, които не водят уседнал начин на живот	BE, IE, FR, AT, UK
Интегриран подход	CZ, ES, FR, HU, PT, RO, FI

Само няколко държави членки планират конкретни мерки за насърчаване на недискриминационния достъп до жилищно настаняване. Повечето държави членки, в които живеят „пътуващи“ общности, предвиждат специални мерки за общностите, които не водят уседнал начин на живот. Участието на регионалните и местните органи, както и на местни ромски и неромски общности е от съществено значение за това държавите членки да намерят трайни решения.

Примери за действия, способстващи за приобщаването на ромите по отношение на жилищното настаняване

В **Обединеното кралство** уелските регионални органи са въвели конкретни мерки за подобряване на настаняването и достъпа до услуги на ромите и „пътуващите“ общности. Финансирането, предоставено на местните органи от правителството на Уелс за ремонт и за изграждане на нови обекти, бе увеличено от 75 % на 100 %.

В **Унгария** с цел насърчаване на социалното приобщаване на хората, живеещи в условия на сегрегация, със средства както от ЕСФ, така и от ЕФРР ще бъдат изпълнени интегрирани програми за подобряването на социалните условия, на условията в местните общности, както и на условията по отношение на образованието, здравеопазването, заетостта и жилищното настаняване. Освен създаването на общински центрове, които да предоставят хигиенни и други услуги за живущите там, ще бъдат предприети мерки и по отношение на техните жилищни нужди, включително предоставянето на социални жилища.

Във **Франция** няколко местни органа са създали „села за социално приобщаване“ („insertion villages“), за да посрещнат нуждите на лица в неравностойно положение, сред които и ромите, живеещи в незаконни селища. И други местни органи ще осъществяват такива проекти с подкрепата на Европейския фонд за регионално развитие.

Предвид значението на действията на местно равнище, що се отнася до въпросите, касаещи жилищното настаняване, държавите членки се приканват да насърчават местното развитие, начело на което стоят местните общности, както и интегрираните териториални инвестиции, подпомагани по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд²⁰.

Като част от един интегриран подход държавите членки следва приоритетно да предприемат следните действия в областта на жилищното настаняване:

- да насърчават премахването на сегрегацията;
- да подпомагат интегрирани подходи към въпросите, свързани с жилищното настаняване, разработени на местно равнище, като специално внимание се обръща на инфраструктурата за комунално-битови и социални услуги;
- където това е приложимо, да увеличат наличността, да определят по-достъпни цени и да подобрят качеството на социалните жилища и местата за престой с достъп до услуги на достъпни цени в рамките на един интегриран подход.

2.2. Оценка на структурните изисквания

В Рамката на ЕС държавите членки се призовават да следват целенасочен подход, съобразен с Общите основни принципи на приобщаване на ромите, и да осигурят съответствието на своите национални стратегии за интегриране на ромите с националните програми за реформи в рамките на стратегията „Европа 2020“.

²⁰ „Елементи за обща стратегическа рамка за периода 2014—2020 г.“, Работен документ на службите на Комисията (2012) 61 окончателен, 14 март 2012 г.

- a) Мобилизиране на участниците на регионално/местно равнище и на гражданското общество

В Рамката на ЕС бе изтъкната необходимостта от непрестанен диалог с регионалните и местните органи, както и с ромското гражданско общество при изготвянето, прилагането и наблюдението на националните стратегии.

Макар че повечето държави членки насочват вниманието към проекти или инициативи, предприети от местни или регионални органи с цел да способстват за приобщаването на ромите, само малко на брой държави членки изрично предвиждат мобилизирането на тези органи в прилагането и наблюдението на стратегиите. Освен това няма много признаци за включването на тези местни публични органи или допитването до тях в процеса на изготвяне на стратегиите. В много малко случаи държавите членки не набелязват ясни мерки на национално равнище, но на регионално и местно равнище се изпълняват конкретни програми.

Що се отнася до гражданското общество, при изготвянето на своите документи за политиката в тази област няколко държави членки са провели широки консултации с представители на ромските общности и с организации на гражданското общество, макар да изглежда, че изразените мнения и препоръките не винаги са приемани в окончателните варианти на документите.

Мобилизиране на регионалните и местните органи и на гражданското общество

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Допитване до местни и регионални органи или представители на ромите/гражданското общество при изготвянето на стратегията	BE, BG, DK, DE, EE, IE, ES, FR, IT, LV, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
Планирано участие на регионални и местни органи в изпълнението	BE, BG, CZ, DE, IE, EL, ES, FR, CY, LV, LT, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK
Планирано участие на представители на ромите/гражданското общество в изпълнението	BE, BG, DE, IE, EL, ES, FR, LV, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Повечето държави членки обаче не са обяснили как си представят сътрудничеството с регионалните и местните органи, от една страна, и с гражданското общество и ромските общности, от друга страна, в хода на изпълнението и наблюдението на своите политики. Държавите членки трябва да положат още усилия за резултатното включване както на регионалните и местните органи, така и на гражданското общество във всички етапи на работа по националните стратегии.

Като част от един интегриран подход държавите членки приоритетно следва да предприемат следните действия:

- **активно да ангажират регионалните и местните органи, в съответствие с тяхната конкретна компетентност, в прегледа,**

изпълнението и наблюдението на стратегиите;

- да ангажират гражданското общество, в това число ромските организации, в изпълнението и наблюдението на стратегиите;
- да осигурят координацията между различните равнища на управление, участващи в изпълнението на стратегиите;
- да включат въпросите, свързани с приобщаването на ромите, сред основните въпроси на дневен ред на местно и регионално равнище;
- да използват Европейския социален фонд за укрепване на капацитета на ромските организации.

б) Ефективно наблюдение и оценка на изпълнението на политиките

В Рамката на ЕС държавите членки се призовават да включат в своите стратегии стабилни методи за наблюдение, за да се оцени ефектът от действията за приобщаване на ромите, както и механизъм за преразглеждане, чрез който да се адаптират стратегиите.

Няколко държави членки признават необходимостта от добре развита система за наблюдение и някои от тях се стремят да въведат или поне възнамеряват да разработят такава система. Някои държави членки успешно са изпробвали териториален подход за наблюдение на развитието на ситуацията, по-специално в онези райони, в които бедността е по-голяма. Въпреки това са необходими значителни усилия, за да се оправдаят заложените в Рамката на ЕС очаквания и да се гарантира подходящо докладване относно социално-икономическото приобщаване на ромите в рамките на процеса на изпълнение на стратегията „Европа 2020“, когато това е необходимо.

Наблюдение и прилагане

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Добре развито наблюдение с цел оценка на въздействието	IE, LV, PT, SK
Механизъм за преразглеждане, чрез който да се адаптира стратегията	BG, IE, EL, ES, LV, SK, FI, SE

Като част от един интегриран подход държавите членки следва:

- да разработят или използват вече съществуващи стабилни системи за наблюдение, като определят отправно положение, подходящи показатели и измерими целеви стойности в сътрудничество, където това е възможно, с националните статистически служби;
- да гарантират, че в рамките на всяка програма се предвиждат разпоредби за оценяването на нейната релевантност, резултатност, ефективност и въздействие.

в) Борба с дискриминацията и защита на основните права

В Рамката на ЕС държавите членки се приканват да гарантират, че ромите не са подложени на дискриминация и че към тях се отнасят като към всички други граждани и им се предоставя равен достъп до всички основни права, заложиени в Хартата на основните права на ЕС.

В своите стратегии всички държави членки са обърнали внимание на насърчаването на борбата с дискриминацията и на защитата на основните права. В повечето стратегии отделен раздел или глава са посветени на повишаването на осведомеността относно основните права и на борбата с дискриминацията или нарушаването на основните права (като се разглежда и въпросът за борбата с трафика на хора).

Мерки за утвърждаване на правата на човека и за насърчаване на борбата с дискриминацията

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Усилия в областта на правата на човека и борбата с дискриминацията	BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK

Решаването на проблема с липсата на регистрация на ромите в националните регистри на населението и непритежаването на документи за самоличност, там, където той е налице, е ключово предварително условие за осигуряването на равен достъп до обществени услуги. Този проблем следва да бъде разгледан спешно и по подобаващ начин от онези държави членки, в които той представлява предизвикателство.

Активизирането на борбата с дискриминацията и расизма, включително тези техни форми, които засягат ромите, трябва да стане част от един силен подход във всяка държава членка. Този подход трябва да се основава на пълното спазване от всички на законодателството на ЕС²¹ и на националното законодателство, както и на повишаването на осведомеността относно обществените ползи от интегрирането на ромите. Възможностите за межкултурен диалог биха могли да спомогнат за формирането на такава осведоменост и да способстват за премахването на социалната стигма.

Ромските деца са една особено уязвима група, що се отнася до достъпа до основни права, който представлява въпрос, разглеждан много рядко извън сферите на образованието и здравеопазването. В няколко стратегии се отделя специално внимание на положението на ромските жени, макар да са нужни допълнителни усилия, за да им се осигури възможността да упражняват своите права.

Значителен дял от живеещи в държавите членки роми са законно пребиваващи граждани на трети държави, които са изправени пред същите

²¹ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180 от 19.7.2000 г.); Рамково решение 2008/913/ПВР от 28 ноември 2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право (ОВ L 328, 6.12.2008 г.).

предизвикателства като мигрантите, идващи от държави извън границите на ЕС. Те не трябва да са обект на дискриминация, а да се ползват от същите права, от които се ползват мигрантите от държави извън ЕС.

Като част от един интегриран подход държавите членки приоритетно следва да предприемат следните действия:

- да гарантират, че всички роми са се регистрирали в съответните органи;
- да активизират борбата с расизма и дискриминацията, включително множествената дискриминация;
- да формират сред обществеността разбиране за общите ползи от приобщаването на ромите;
- да водят по-ефективна борба с детския труд и да предприемат по-ефективни действия срещу трафика на хора, включително посредством международно сътрудничество.

г) *Национални звена за контакт*

В Рамката на ЕС от държавите членки бе поискано да определят национално звено за контакт във връзка с националната стратегия за интегриране на ромите, оправомощено да координира разработването и изпълнението на стратегията. Всички държави членки са се съобразили с това искане и понастоящем разполагат с национални звена за контакт, повечето от които на високо управленско равнище²². Ясното идентифициране на координиращите органи в 27-те държави членки представлява напредък в сравнение с миналото, както и ясен знак за политическата воля за справяне с предизвикателствата, свързани с интеграцията на ромите²³. Същевременно трябва да се подсигури тясно сътрудничество между националните звена за контакт и органите, отговарящи за финансирането и прилагането.

Национални звена за контакт

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Определяне на национално звено за контакт	Всички държави членки

Следва да се въведат всички мерки, за да може националното звено за контакт ефективно да координира политиките за приобщаване на ромите.

2.3. **Оценка на финансирането на мерките**

В Рамката на ЕС от държавите членки бе поискано да отпуснат достатъчно финансиране от националните бюджети за мерки за приобщаване на ромите, което да бъде допълнено, когато това е необходимо, с финансиране от ЕС или

²² Информация за националните звена за контакт може да бъде открита на адрес: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/national-strategies/index_en.htm.

²³ Определянето на националното звено за контакт в Гърция е предвидено за втората половина на 2012 г.

международно финансиране. Оценката на националните стратегии показва, че повечето държави членки не са отпуснали достатъчно бюджетни ресурси за приобщаването на ромите. Само няколко държави членки са определили бюджетни средства и конкретни суми за мерки в рамките на политиката за приобщаване на ромите.

За да гарантират изпълнението на политиките за приобщаване на ромите, няколко държави членки възнамеряват да разчитат предимно на финансиране от ЕС — особено от Европейския социален фонд и от Европейския фонд за регионално развитие. Въпреки че възможности за подпомагане на уязвими групи като ромите съществуват в рамките на политиката за развитие на селските райони, повечето стратегии не споменават Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Предоставянето на бюджетни средства за националните стратегии за интегриране на ромите трябва да следва териториален подход, чрез който се разглеждат конкретните нужди в най-бедните географски райони или конкретните нужди на целевите групи, изложени на най-голям риск от дискриминация и изключване, като се обръща специално внимание на маргинализирани общности като ромските²⁴.

Отпускане на финансиране

Мерки, които се изискват съгласно Рамката на ЕС	Държави членки, които са предприели действия за тяхното прилагане
Не се посочва финансиране	IE, FR, CY, LU, NL, AT, FI, UK
Не са отпуснати бюджетни средства	BE, DK, DE, EE, ES
Посочва се предоставянето на финансиране от националните бюджети	BG, EL, LV, LT, HU, PL, RO, SI, SK, SE
Посочва се предоставянето на международно финансиране/финансиране от ЕС	CZ, EL, LV, LT, HU, PL, PT, RO, SI, SK

Като част от усилията, които полагат, за да увеличават процента на усвоените средства, държавите членки трябва да използват средствата на ЕС в по-голяма степен и по-ефективно за приобщаването на ромите.

За да осигурят устойчивото изпълнение на своите стратегии за приобщаване на ромите, държавите членки следва да демонстрират ясен ангажимент за осигуряване на финансирането на стратегиите до 2020 г., който да отразява тяхната политическа воля за решаване на проблема с

²⁴

Европейската комисия си сътрудничи със Световната банка, за да разработи методология за картографиране, както и карти на бедността и изключването за повечето държави членки, присъединили се към ЕС през 2004 г. или след това. През 2011 г. Европейската мрежа за наблюдение на териториалното планиране отправи покана за представянето на предложения за проекти, целящи изготвянето на карти на бедността и изключването за редица държави членки, присъединили се към ЕС преди 2004 г. В края на 2011 г. Европейската комисия предложи в следващия програмен период държавите членки да представят резултатите от своите договори за партньорство и оперативни програми по отношение на борбата с бедността, като съсредоточат усилията си върху конкретни географски райони или целеви групи.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ДЪРЖАВИТЕ, ОБХВАНАТИ ОТ ПРОЦЕСА НА РАЗШИРЯВАНЕ

В Рамката на ЕС се подчертава, че целите на ЕС за интегрирането на ромите важат в еднаква степен за държавите, обхванати от процеса на разширяване. Националните стратегии за интегриране на ромите на тези държави трябва да бъдат преразгледани с оглед на тези цели и да отразяват всеобхватния подход, който се изисква съгласно Рамката на ЕС. Това ясно се подчертава в Съобщението на Комисията „Стратегия за разширяване и основни предизвикателства през периода 2011—2012 г.“²⁵

В своите годишни доклади за напредъка Комисията отблизо следи развитието на ситуацията. Освен да се съсредоточат върху четирите ключови области, набелязани в Рамката на ЕС, държавите от Западните Балкани и Турция трябва да обърнат особено внимание на улесняването на достъпа до лични документи и регистрацията в местните органи²⁶. Националните органи на държавите, обхванати от процеса на разширяване, трябва да останат ангажирани с предприемането на конкретни стъпки във всички области, свързани с тези въпроси²⁷.

Редица мерки вече се финансират в държавите кандидатки по линия на раздел „Развитие на човешките ресурси“ на Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП). В оперативните програми на държавите бенефициери фигурира раздел, посветен на уязвимите групи и ромите, в който се насърчава социалното приобщаване, включително обучения, професионално ориентиране и дейности за подобряване на участието на пазара на труда.

За да подпомогне в допълнителна степен държавите, обхванати от процеса на разширяване, в техните усилия да способстват за приобщаването на ромите, Комисията предприе стъпки за подобряване на използването на ИПП с цел по-стратегическите и по-ориентирани към резултатите действия за приобщаване на ромите на национално и регионално равнище²⁸.

²⁵ COM(2011) 666.

²⁶ Декларация от Загреб от 27 октомври 2011 г., одобрена на Конференцията относно осигуряването на документация и регистрация във връзка с гражданското състояние в Югоизточна Европа.

²⁷ Този ангажимент включва: изработване и преглед на подходящи общи и конкретни планове за действие и програми в четирите ключови области, улесняване на достъпа до лични документи и регистрация; насърчаване на образованието в ранна детска възраст и намаляване на броя на ромските ученици, преждевременно напускащи училище; стимулиране на заетостта сред ромите в публичния и частния сектор; предотвратяване на дискриминацията в областта на социалните грижи и здравеопазването и подобряване на жилищните условия на ромите, особено на онези, живеещи в неофициални селища.

²⁸ Изпълнението се следи посредством механизма на Процеса на стабилизиране и асоцииране и годишните доклади за напредъка. Последващи мерки във връзка с оперативните заключения ще бъдат обсъдени през 2012 г. в рамките на заседания на Комитета по Споразумението за стабилизиране и асоцииране.

По-доброто интегриране на ромите е въпрос на социална справедливост и на това да се гарантира формирането на по-приобщаващи общества в държавите, обхванати от процеса на разширяване. Това съставлява част от споделените ценности на ЕС, които държавите, обхванати от процеса на разширяване, се насърчават да възприемат в хода на своето присъединяване. При все това настоящото положение на ромите, живеещи в лоши условия в държавите, обхванати от процеса на разширяване, доведе до последствия от гледна точка на нарасналия брой роми, които временно мигрират в държави — членки на ЕС, по силата на безвизовия режим и дори подават молба за убежище²⁹. Това може да се отрази отрицателно върху либерализирането на визовия режим, което представлява едно от най-големите постижения в посока на приобщаването на Западните Балкани към ЕС. Държавите, обхванати от процеса на разширяване, трябва да активизират усилията си за по-нататъшното интегриране на своите граждани от ромски произход. Това трябва да включва също така трайни решения по отношение на бежанците и вътрешно разселените лица, много от които са роми³⁰.

4. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

Изготвената от Комисията оценка на националните стратегии за интегриране на ромите показва, че държавите членки полагат усилия за изработването на всеобхватен подход към интегрирането на ромите. Въпреки това на национално равнище е необходимо да се направи много повече. Социално-икономическото приобщаване на ромите продължава да бъде преди всичко отговорност на държавите членки и те ще трябва да положат по-големи усилия, за да поемат тази своя отговорност, като приемат повече конкретни мерки, набележат ясно формулирани цели за измерими резултати, отпуснат ясно насочено финансиране на национално равнище и въведат стабилна национална система за наблюдение и оценка.

За да посрещнат набелязаните предизвикателства и постигнат реалното интегриране на ромските малцинства, държавите членки, и особено тези от тях с по-многочислено ромско население, трябва по-конкретно:

- *да продължат редовния двустранен диалог с Комисията и съответните заинтересовани страни с цел:*
  - да гарантират, че националните стратегии и планове за действие са съгласувани със законодателството и политиките на ЕС и с конкретната национална ситуация, включително основните политики и реформите в публичния сектор, както и да вземат предвид последиците от икономическата криза;
  - да гарантират ефективното разходване както на националните, така и на европейските средства;

---

²⁹ SEC(2011) 695 и SEC(2011) 1570.

³⁰ Процесът от Сараево (Декларация от Белград от 7 ноември 2011 г.) включва посветена на този въпрос Съвместна регионална програма със средства в размер на 584 млн. EUR.

– да способстват за конкретното изпълнение на стратегиите и да осъществяват съответното наблюдение.

- *да включат в процеса регионалните и местните органи*

Държавите членки трябва да гарантират, че изпълнението на стратегиите съответства на регионалните и местните програми. Регионалните и местните органи са съществен фактор, що се отнася до осъществяването на промяна, и трябва да бъдат активни участници в прегледа и изпълнението на стратегиите. Освен това Комисията допълнително ще насърчава обмена на опит и създаването на мрежи за сътрудничество и контакти между регионалните и местните органи.

- *да си сътрудничат тясно с гражданското общество*

Гражданското общество, и по-специално ромските организации, не трябва да се считат за пасивни адресати на промяна, а да се приканят да играят активна роля в осъществяването на тази промяна. Те трябва да играят ключова роля в ангажирането на ромските общности в процеса, както и в изграждането на доверие между мнозинството от гражданите и малцинствата. Държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да подсиgurят участието на гражданското общество в преразглеждането, изпълнението и наблюдението на своите национални стратегии.

- *да предоставят финансови ресурси, съответстващи на целите*

Държавите членки трябва да заделят достатъчно средства за изпълнението на националните стратегии за интегриране на ромите, тъй като това е мерило за техните амбиции. В допълнение към националното финансиране действията, включени в тези стратегии, ще бъдат също така елемент от преговорите за структурните фондове и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за програмния период 2014—2020 г. Рамката на политиката на сближаване, предложена от Комисията, включва минимален размер от средства, насочени към социалното приобщаване и бедността, по-добър достъп до средства и по-доброто координиране и интегриране на тези средства, както и инвестиционен приоритет за интегрирането на маргинализирани общности като ромите и въвеждането на изисквания за обвързаност с предварителни условия, чрез които инвестициите по линия на структурните фондове се обвързват с наличието на национална стратегия за интегриране на ромите, съобразена с Рамката на ЕС.

- *да следят трансформациите и да дават възможност за адаптиране на политиките*

Ще бъде обстойно проверено дали националните програми за реформи в рамките на Европейския семестър са съгласувани с националните стратегии за интегриране на ромите и когато това е необходимо, в препоръките за отделните държави ще се съдържат указания във връзка с интегрирането на ромите, които да насочат съответните държави членки

към постигането на по-нататъшен напредък. От държавите членки се иска, в съответствие с числеността на тяхното ромско население, в следващите години системно да разгледат въпроса за приобщаването на ромите в рамките на своите национални програми за реформи.

Освен това в Работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящото Съобщение, се съдържа обобщение на ключовите въпроси, които ще помогнат на държавите членки да премахнат разликите, съществуващи между ромите и по-голямата част от населението. Обстойната оценка ще бъде дискутирана с държавите членки в рамките на диалог с тях.

Държавите членки също така се приканват да споделят с Комисията заключенията от осъществяването от тях на наблюдения на изпълнението на съответните национални стратегии.

Агенцията на ЕС за основните права ще продължи да провежда своите проучвания в целия ЕС, както и да работи в тясно сътрудничество с държавите членки, за да ги подкрепя в изработването на стабилни национални системи за наблюдение.

Комисията ще продължи да подкрепя мобилизирането на капацитет в държавите членки. За тази цел ще бъде създадена мрежа от националните звена за контакт на всички държави — членки на ЕС, за да се споделят резултатите от предприетите от тях мерки във връзка с приобщаването на ромите, да се осъществява обмен на най-добри практики и преглед на партньорска основа на изпълнението на техните стратегии. Европейската платформа за приобщаване на ромите ще продължи да осигурява на заинтересованите страни форум за обмен на гледища.

Комисията ще осъществява ежегоден преглед на изпълнението на националните стратегии за интегриране на ромите, като докладва пред Европейския парламент и Съвета, както и в рамките на стратегията „Европа 2020“.

- *да водят убедителна борба с дискриминацията*

Държавите членки трябва да гарантират, че законодателството за борба с дискриминацията се прилага ефективно на тяхната територия. При представянето през 2013 г. на доклад за прилагането на Директивата на ЕС относно прилагането на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход³¹ Комисията ще разгледа правни въпроси, като ще постави особен акцент върху аспектите, касаещи интегрирането на ромите.

---

³¹ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180 от 19.7.2000 г.).